

Şa'beze ki doğrusu Şâ'veze'dir - Kamus'ta beyan edildiği vecihle sihir gibi el çabukluğudur. Güneşi, aslı olmadık şekilde gösterir. Lâkin el-Misbah'da bu kelimenin Şâ'vere ve şâ'beze şekillerinde okunabileceği ve bedevî Arapların sözünden olma-dığı bildirilmiş, «Şa'beze bir oyundur ki, insan onunla sihir gibi hakikati olmayan şey! görür», denilmiştir.

İbn-i Hacer yollarda halkalar kurarak insanın başını kesip tekrar yerine koymak, topraktan para yapmak gibi garip şeyler gösteren kimselerin yaptıklarının sihir mânâsında olduğunu söylemiştir. Velew ki sihirbazlardan sayılmasınlar. Böyle şeyler ne onlara câizdir, ne de başkalarına onları seyretmek mubahtır.

İbn-i Hacer bundan sonra Malîkîlerin «el-Müdevvene» adlı kitabın-dan şunu nakletmiştir: «Bir adamın elini kesen yahut karnına bıçak sokan kimse sihir yapıyorsa öldürülür. Yaptığı sihir değilse cezalandırılır».

Tencîm: Gök cisimlerinin teşekküllerinden, âdi hâdiselerin vukubulacağına istidlâl ilmidir.

Merginânî'nin «Muhtarü'n Nevazil» adlı eserinde şöyle deniliyor: «Bilmiş ol ki, ilm-i nücûm (Astronomi) haddizatında kötü değildir. Çünkü o iki nevidir.

Birincisi: hesap yolu iledir ve haktır; Kur'an'da zikredilmiş-tir. Allah Teâlâ «Güneş ve ay husban iledir», buyurmuştur. Bun-dan murad, güneşle ay'ın seyretmeleri hesaplardır, demektir.

İkincisi, istidlâl yolu iledir. Yıldızların seyri ve feleklerin (gezegen dairelerinin) hareketi vasıtasıyla hâdisatın Allah'ın kaza ve kaderi ile vukubulacağına istidlâl edilir. Bu câizdir. Ve doktorun nabzına bakarak hastalığa veya sıhhate istidlâli gibidir. Ama hâdisatın Allah'ın kazası ile olduğuna inanmaz, yahut kendisinin gâibi bildiğini iddia ederse kâfir olur. Bunlardan namaz vakitlerini ve kıbleyi bilecek kadar bir şeyler öğrenmekde beis yoktur».

Merginânî'nin bu izahatından anlaşılıyor ki fazlasını öğrenmekte beis vardır. Hatta «el-Fusul» da bunun haram oldu-ğu açıkca söylenmiştir. Kitabımızın şarihi Muhammed Alâaddin de bu yoldan gitmiştir. Zâhire bakılırsa Merginânî ilm-i nücûmun ikinci kısmını kasdetmiştir. Onun içindir. ki İmam Gazâlî, İhyâ'u'l-Ulûm'da, «İlm-i nücûm. haddizatında kötü değildir. Çünkü o iki kısımdır...» demiştir. Hazreti Ömer (r.a.), «İlm-i nücûmdan karada, denizde yolunuzu bulacak kadarını öğrenin; geri kala-nından vaz geçin!». demiştir. Fazlasından men etmesinin sebebi üçtür:

Birincisi : Bu ilim, halkın ekserisine zararlıdır. Çünkü kendi lerine bu eserlerin yıldızların hareketi neticesinde meydana gel-diği anlatılınca yıldızların hakikî müessir olduğu kanaatine varırlar.

İkincisi: Yıldızlar hakkındaki hükümler sadece bir tahmin-den ibarettir. İlm-i nücûm rivayete

göre İdris Aleyhisselâmın mucizesi imiş; sonra ortadan kalkmış.

Üçüncüsü: Bu ilimde bir fayda yoktur. Zira mukadder olan mutlaka meydana gelecektir. Ondan korunmaya imkân yoktur.

İlm-i remil: Birtakım çizgi ve noktalardan meydana gelen şekillerle malûm kaideler tahtında harfler çıkaran ve bunlardan ileride olacak şeylere delâlet eden cümleler kuran bir ilimdir. Bunun kat'î haram olduğu malûmdur. Aslının İdris Aleyhisse-lâm'a mahsus olduğunu az yukarıda gördük. Onun şeriatı mensuhtur.

İbn-i Hacer'in «F e t â v â» sında bu ilmi öğrenmenin ve öğretmenin şiddetle haram olduğu beyan edilmektedir. Çünkü bu ilimde avam tabakasını aldatarak remilcinin gaibi bilmek hususunda Allah'a ortak olduğunu vehmettirmek vardır.

Tabii ilim: Çeşitli hallerde değişip değişmemesi yönünden cismin halinden bahseden ilimdir. İbn-i Hacer'in «F e t â v â» sında bu ilmin felsefeciler yolu üzere olanının haram olduğu bildirilmiştir. Çünkü birçok mefsedetlere yol açar. Bu âlemin kadîm olduğuna inandırması bu kabil-dendir. Tabî ilim haram olması hususunda ilm-i nücûma benzer. Zira her ikisi de aynı şekilde mefsedetlere yol açarlar.